

นโยบายการกำหนดราคาค่าห้องพิเศษของโรงพยาบาลศูนย์
ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข : กรณีศึกษาโรงพยาบาล ชลบุรี

นาย รัชชี่ ฌสงขลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-584-654-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16417442

Pricing Policy for Private Beds in Regional Hospitals
of the Ministry of Public Health :
A Case Study of Chonburi Hospital

Mr. Rangsi Nasongkhla

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

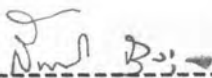
1995

ISBN 974-584-654-6

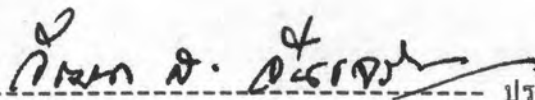
หัวข้อวิทยานิพนธ์ นโยบายการกำหนดราคาค่าห้องพิเศษของโรงพยาบาลศูนย์
 ในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข : กรณีศึกษา โรงพยาบาลชลบุรี
 โดย นาย รังษี ณสงขล
 ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ สมคิด แก้วสนธิ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
 การศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

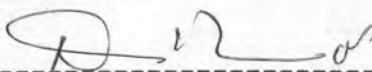

----- คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุงสุวรรณ)

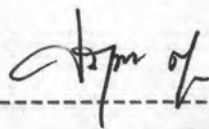
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

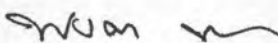
----- ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณแสง จันเจียร)

----- อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ศาสตราจารย์ สมคิด แก้วสนธิ)

----- กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ สุภกาญจนกันติ)

----- กรรมการ
 (อาจารย์ ดร.พงศา พรชัยวิเศษกุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รังษี ณ สงขลา : นโยบายการกำหนดราคาค่าห้องพิเศษของโรงพยาบาลศูนย์ในสังกัด
กระทรวงสาธารณสุข : กรณีศึกษาโรงพยาบาลชลบุรี
(PRICING POLICY FOR PRIVATE BEDS IN REGIONAL HOSPITALS OF THE
MINISTRY OF PUBLIC HEALTH : A CASE STUDY OF CHONBURI HOSPITAL)
อ.ที่ปรึกษา : ศ.สมคิด แก้วสนธิ, 132 หน้า. ISBN 974-584-654-6

ภาวะการขาดดุลด้านการบริหารการเงินที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในโรงพยาบาลรัฐ เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่กระทรวงสาธารณสุขให้ความสนใจ โดยที่ห้องพิเศษในโรงพยาบาลเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญแห่งหนึ่ง จึงได้เลือกโรงพยาบาลชลบุรีเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อศึกษา เพื่อตอบคำถามสำคัญดังนี้ (1) ราคาห้องพิเศษปัจจุบันของโรงพยาบาลชลบุรีมีความเหมาะสมหรือไม่ (2) การกำหนดราคาที่เหมาะสมของห้องพิเศษควรมีวิธีการอย่างไร (3) ราคาห้องพิเศษของโรงพยาบาลชลบุรีควรเป็นเท่าใด ทั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาได้ใช้วิธีประยุกต์เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบ เพื่อมุ่งประสานทางด้านการศึกษาและการนำไปสู่การปฏิบัติที่ไม่ซับซ้อน อาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ผสมผสานกับการสังเกตและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคพื้นฐาน ได้แก่ การใช้กราฟเส้น การใช้สมการถดถอยแบบพหุและการคำนวณทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

ผลของการศึกษาพบว่า (1) การบริหารโรงพยาบาลขาดดุลมาโดยตลอดนับตั้งแต่ พ.ศ.2526-2531 การเพิ่มราคาห้องพิเศษไม่สอดคล้องกับการเพิ่มของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด เมื่อคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของห้องพิเศษต่อราคาและรายได้มีผลลัพธ์ว่า การเพิ่มราคาห้องพิเศษหรือจำนวนห้องพิเศษสามารถกระทำได้ (2) การกำหนดราคาที่เหมาะสมควรนำราคาค่าเสียโอกาสของการใช้เนื้อที่มาคิดร่วมกับต้นทุนรวมตามปกติและกำไรตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดด้วย โดยมีตัวคูณซึ่งเป็นแฟคเตอร์นโยบายเป็นตัวถ่วงน้ำหนัก (3) ราคาห้องพิเศษที่ควรเป็นจากการศึกษาสูงกว่าราคาปัจจุบันของโรงพยาบาลชลบุรีประมาณร้อยละ 2-0 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของห้องพิเศษ แต่เมื่อเทียบกับราคาโรงพยาบาลเอกชน เฉพาะห้องเตียงคู่พัสดมเท่านั้นที่มีราคาสูงกว่าเล็กน้อย (17%) ส่วนห้องวีไอพี และห้องเดี่ยวปรับอากาศจะถูกกว่าราคาที่กำหนด (41 และ 61% ตามลำดับ)

โดยสรุป นโยบายกำหนดราคาห้องพิเศษของโรงพยาบาลศูนย์ ควรจะต้องมีการพิจารณา และกำหนดราคาโดยคณะผู้บริหารโรงพยาบาล โดยคำนึงถึงราคาค่าเสียโอกาสของเนื้อที่อาคารและกำไรที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ราคาที่กำหนดไม่ควรจะสูงกว่าราคาของบริการในภาคเอกชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ภาควิชา.....เศรษฐศาสตร์.....
สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข.....
ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C360188 : MAJOR HEALTH ECONOMICS

KEY WORD: PRICING/PRICE OF PRIVATE WARDS/REGIONAL HOSPITAL

RANGSII NASONGKHLA : PRICING POLICY FOR PRIVATE BEDS IN REGIONAL HOSPITALS OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH : A CASE STUDY OF CHONBURI HOSPITAL. THESIS ADVISOR : PROF.SOMKID KAEWSONTHI. 132 pp. ISBN 974-584-654-6

Hospital financial management is a vital issue of concern to the Ministry of Public Health. Since a private ward is a potential source of revenue to a hospital three main questions were adressed in a case study of Chonburi Hospital ; (1) Is the present price of private wards suitable? (2) What should be the additional criteria for pricing private wards? (3) What ought to be the price of Chonburi Hospital's private wards at present time? The study was an applied research aiming to integrate academic and practical results into recommendations to the Ministry of Public Health. The data used were secondary data from various sources including some survey data and comments of the experts. Simple techniques used in the study were line graphics, mathematical calculation and multiple regression. The discussion and recommendations derived from the findings backed by the author's experience and expert comments.

The result showed that (1) the hospital had been in deficit during 1983-1988. The price of private wards had not risen in line with rises in GDP of Chon Buri province. Elasticity of demand for private wards had shown possibility to increase the number of beds and/or price. (2) the additional criteria for pricing private wards to be considered beside total cost were opportunity cost of space, profit margin weighted by factorial policy multiplier. (3) the price of private wards from the study were higher than present price (2-60%) subject to the type of wards. But when compared with private hospital only Double bed (fan) ward was slightly higher (17%) where as Single bed (air) and the VIP wards were lower (62 and 41 %) respectively).

In summary, in view of pricing policy for private wards of Regional Hospital, price should be reviewed and determined by the executive board of each hospital based upon the opportunity cost of space and profit margin with price below that of comparable facilities of private hospitals.

ภาควิชา..... Economics

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา..... Health Economics

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยคำแนะนำ ความช่วยเหลือและความหวังดีของท่าน อาจารย์ที่ปรึกษา ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยทางอ้อม ทั้งใน คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของ ร. พ. ชลบุรี ตลอดจนเพื่อนๆในคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งหากนามของท่านเหล่านั้น มิได้กล่าวอ้างอย่างครบถ้วนในที่นี้ ขอได้ทราบที่กำลังใจ ความช่วยเหลือแม้แต่เพียงน้อยนิดที่ท่าน เคยให้ ล้วนแต่เป็นแรงผลักดันให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ทั้งสิ้น ซึ่งผู้เขียนระลึกถึงอยู่เสมอ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ท่านศาสตราจารย์ สมคิด แก้วสนธิ เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้ คำแนะนำ และเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างสนใจยิ่ง นอกเหนือ จากความห่วงใย และให้กำลังใจแก่นิสิตในความรับผิดชอบของท่านทุกคน ซึ่งท่านเหมาะสมกับ การเป็น "อาจารย์" ของศิษย์อย่างแท้จริง

ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการและผู้ปฏิบัติงานทางด้านสาธารณสุขในระดับต่างๆ เป็นความเห็นที่ทรงคุณค่าซึ่งบางส่วนได้ประมวลสรุปไว้ในภาคผนวกแล้ว ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุก ท่านที่มีนามปรากฏอยู่ ไว้ ณ ที่นี้อีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น.พ. วิโรจน์ ตั้งเสถียรเจริญ น.พ. รัตน์ ปาลวินิช น.พ. สุวิทย์ นันทพานิชย์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้การจดสัมภาษณ์ของผู้เขียนให้ ถูกต้องตามความเห็นของท่าน

ความประทับใจในความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้รับ จากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชลบุรีทุกท่าน ผู้เขียนขอแสดงความขอบคุณอย่างจริงจังไว้ ณ ที่นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาล รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร หัวหน้างานธุรการ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากจะพึงมี ผู้เขียนขอมอบคารวะแด่คณาจารย์ผู้ประสาคะวิชา การทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ขอบกพร่องใดๆก็ตามผู้เขียนขอน้อม รับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุดท้าย ขอขอบคุณต่อครอบครัวที่ได้สนับสนุนให้ศึกษาเพิ่มเติมใน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นาย รัชชี่ ณสงขลา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ

บทที่ 1 : บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
นิยามศัพท์.....	14
วรรณกรรมปริทัศน์	17
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	30

บทที่ 2 : แนวคิดเชิงทฤษฎี

แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดราคา.....	31
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการศึกษา	42
แนวคิดเกี่ยวกับการนำผลไปใช้ในเชิงนโยบาย.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 : กรอบการวิเคราะห์และแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์	
วิเคราะห์ราคาห้องพิเศษและภาวะหนี้สินของ ร.พ.ชลบุรีในอดีต 10 ปี.....	49
วิเคราะห์ตัวแปรที่นำมาใช้ในการกำหนดราคาห้องพิเศษ ร.พ.ชลบุรี.....	50
วิเคราะห์วิธีการกำหนดราคาห้องพิเศษ ร.พ.ชลบุรี.....	57
บทที่ 4 : การวิเคราะห์และการอภิปรายผล	
วิเคราะห์ราคาห้องพิเศษและภาวะหนี้สินของ ร.พ.ชลบุรีในอดีต 10 ปี.....	60
วิเคราะห์ตัวแปรที่นำมาใช้ในการกำหนดราคาห้องพิเศษ ร.พ.ชลบุรี.....	67
วิเคราะห์วิธีการกำหนดราคาห้องพิเศษ ร.พ.ชลบุรี.....	72
บทที่ 5: สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	82
ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเนื่องจากการศึกษานี้.....	85
ข้อควรพิจารณาเชิงนโยบาย.....	86
บทที่ 6: ภาคผนวก	
ผนวก 1 ข้อมูลทั่วไปของโรงพยาบาลชลบุรี.....	97
ผนวก 2 บทสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ควรพิจารณาบางประการ	115
ผนวก 3 ตารางแสดงต้นทุนต่อรายผู้ป่วยในของโรงพยาบาลศูนย์ในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข.....	132

สารบัญตาราง

ตาราง 1	แสดงงบประมาณของกองโรงพยาบาลภูมิภาคในปี 2530-2533 จำแนกตามหมวดรายจ่าย	4
ตาราง 2	แสดงราคาค่าห้องพิเศษของ รพศ/รพท ภาคต่างๆตามสิทธิผู้เบิก	8
ตาราง 3	แสดงขนาดและจำนวนเตียงของโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	11
ตาราง 4	แสดงผลการคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของเตียงพิเศษต่อรายได้ ประชากร พ.ศ. 2526 - พ.ศ. 2536	64
ตาราง 5	แสดงผลการคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของเตียงพิเศษต่อราคา	66
ตาราง 6	สมการราคาห้องพิเศษพิจารณาทางด้านบริการของโรงพยาบาลชลบุรี	70
ตาราง 7	สมการราคาห้องพิเศษพิจารณาทางด้านการเงินของโรงพยาบาลชลบุรี	70
ตาราง 8	สมการราคาห้องพิเศษพิจารณาทางด้านการเงินและการบริการ	71
ตาราง 9	แสดงการปรับค่าต้นทุนทางตรงของผู้ป่วยในแผนกต่างๆเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อราย	74
ตาราง 10	แสดงการปรับค่าต้นทุนเฉลี่ยโดยปรับอัตราการคืนทุนทุกแผนกให้เท่ากับ 1	75
ตาราง 11	แสดงการคำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาสของห้องพิเศษประเภทต่างๆของ โรงพยาบาลชลบุรี ตามราคาค่าห้อง พ.ศ. 2537	76
ตาราง 12	แสดงผลการคำนวณค่าห้องประเภทต่างๆตามสูตรของแบบจำลอง	77
ตาราง 13	ราคาห้องพิเศษโรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลเอกชนและราคาจากการวิจัย	80
ตาราง 14	เปรียบเทียบราคา จากการวิจัย ร.พ. ชลบุรี ร.พ. เอกชน และที่เสนอแนะ	84
ตาราง 15	ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลชลบุรี พ.ศ. 2533 - 2534	102
ตาราง 16	แสดงอาคารที่มีห้องพิเศษ จำนวนชั้น ปีที่ก่อสร้าง งบประมาณ	102
ตาราง 17	แสดงการแบ่งหอผู้ป่วยพิเศษตามกลุ่มเทคนิคบริการทางการแพทย์ พ.ศ. 2535 - 2536	102
ตาราง 18	แสดงเนื้อที่ห้องมาตรฐานประเภทต่างๆของ ร.พ. ชลบุรี พ.ศ. 2536	103
ตาราง 19	แสดงครุภัณฑ์ประจำห้องพิเศษประเภทต่างๆของห้องพิเศษ ร.พ. ชลบุรี พ.ศ. 2537	104
ตาราง 20	แสดงจำนวนห้องผู้ป่วยพิเศษในอาคารต่างๆตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 - 2536	105
ตาราง 21	แสดงรายได้และหนี้สินของโรงพยาบาลชลบุรี พ.ศ. 2526 - 2536	106

ตาราง 22	แสดงจำนวนผู้ป่วยในทั้งหมดและจำนวนวันที่ผู้ป่วยใช้ห้องพิเศษ อัตราส่วนเตียงพิเศษ : เตียงสามัญ	107
ตาราง 23	แสดงอัตราค่าครองเตียงของผู้ป่วยพิเศษในหอผู้ป่วยต่างๆ พ.ศ. 2526 - 2536	108
ตาราง 24	ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนการเกิด จำนวนการตายและอัตราตายต่อรายของ การจำหน่ายผู้ป่วยในโรงพยาบาลชลบุรี พ.ศ. 2526 - 2536	109
ตาราง 25	จำนวนประชากรจังหวัดชลบุรีตามทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2525 - 2535	110
ตาราง 26	แสดงดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศ กรุงเทพฯ และ ภาคกลาง พ.ศ. 2525 - 2535	111
ตาราง 27	แสดงดัชนีราคาผู้บริโภค หมวดค่ารักษาและค่ายาของภาคกลางและ กทม. พ.ศ. 2529 - 2537	112
ตาราง 28	แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ราคาตลาดปัจจุบัน และราคาปีฐาน (2529) ของจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2524 - 2534	113
ตาราง 29	แสดงราคาห้องพิเศษประเภทต่างๆของโรงพยาบาลเอกชนและ โรงพยาบาลชลบุรี พ.ศ. 2527- 2537	114
ตาราง 30	แสดงต้นทุนต่อรายผู้ป่วยในของโรงพยาบาลศูนย์ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	132

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 Culyer's Model แสดงการมีบทบาทร่วมกันของสิ่งแวดล้อม ทางเลือก และจริยธรรม	46
ภาพที่ 2 แสดงแผนภูมิปัจจัยในการกำหนดนโยบาย	48
ภาพที่ 3 กราฟแสดงการวิเคราะห์รายได้และหนี้สินของโรงพยาบาลชลบุรี พ.ศ. 2526 - 2536	61
ภาพที่ 4 กราฟแสดงแนวโน้มเปรียบเทียบระหว่างราคาห้องพิเศษ ร.พ. ชลบุรีและ ร.พ. เอกชน และแนวโน้มของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด	62
ภาพที่ 5 กราฟแสดงราคาห้องพิเศษเดี่ยวปรับอากาศ ร.พ.ชลบุรี พ.ศ. 2527 - 2537 ราคาที่เป็นตัวเงิน และราคาค่าของเงิน	63
ภาพที่ 6 แผนภูมิแสดงการแบ่งงานภายในโรงพยาบาลศูนย์ พ.ศ. 2535	99
ภาพที่ 7 แผนภูมิแสดงการจัดรูปองค์กรการพยาบาล	100
ภาพที่ 8 แสดงลักษณะอาคารห้องพิเศษของโรงพยาบาลชลบุรีตามมาตรฐานทั่วไปของกระทรวงสาธารณสุข	129
ภาพที่ 9 ห้องพิเศษในโรงพยาบาลเอกชนแสดงให้เห็นครุภัณฑ์ทั่วไป	130
ภาพที่ 10 ห้องพิเศษในโรงพยาบาลเอกชนแสดงให้เห็นครุภัณฑ์ทางการแพทย์	131